

Georg Brandes' tale i Helsingfors

Taler

Georg Brandes
Kritiker og litteraturforsker

Sted

Helsingfors, Finland

Omstændigheder

Talen er holdt i maj 1908, men den præcise dato kendes ikke.

- 1 Dette Land har for Folk af min Art en lidt nedslaaende Egenskab, den, at jeg i
Grunden ikke tør opholde mig her mere end tre Dage, og en ypperlig Egenskab,
den, at det er mig strengt forbudt at gifte mig her. Ellers var Fristelsen altfor
stor. Lykkeligvis er det mig ikke forment at beundre Damerne. Og naar jeg ser
5 mig om i den her forsamlede Kreds, saa føler jeg i mig det Foraar, der ikke
hersker paa Deres Gader.

- Naar Finner og Danske træffer sammen udenfor Norden, er i Reglen Alt, hvad
der udvortes og politisk skiller dem, glemt. Den udmærkede Maler Axel Gallén
10 og jeg traf i Marts 1907 uformodet hinanden i Budapest hos Museets Direktør,
Hr. von Teray, og det vakte denne grundigt dannede og kundskabsrige Mands
højeste Forbauselse, at vi, der dog ikke kom fra Nabolande, betragtede og
behandlede hinanden ganske som Landsmænd. Gallén regner sig til det
fennomane Parti. Men den Omstændighed, at han har Svensk saa vel som Finsk
15 til sit Modersmaal og altsaa kan tale med enhver Skandinav uden at nogen af
Parterne behøver at oversætte, gør at Dansk under Samkvem med ham befinder
sig paa hjemlig Grund.

- Intet er jo naturligere, end at Finnernes store Flertal elsker og dyrker det finske
20 Sprog. Men ved at gaa op deri afbryder de Broer, som fører ud til Europas
Kultur. Og bl. a. for vor Skyld, som staar paa den skandinaviske Kulturs Grund,
burde de ikke trænge det svenske Sprog tilbage. Vi kan jo daarligt undvære det
store Tilskud fra Finland. Selv om Finnerne kunde undvære den lette og nemme
Adgang til den skandinaviske Dannelse, som det svenske Sprog giver dem, vilde
25 Tilstopning af en saadan Kulturkilde virke udtørrende og svækkende, desuden
let føre til en aandelig Afhængighed af den store Nabo i Syd, hvad der blot
kunde forøge hans nationale Overmagt.

30 Jeg glæder mig af hele mit Hjerte hver Gang en god finsk Bog, skrevet i et Sprog,
jeg kan forstaa, ligger paa mit Bord. Det rører mig, naar Juhani Aho skænker
mig sine talentfulde og fædrelandskærlige Bøger eller naar unge Digtere som
Bertel Gripenberg og Hjalmar Procopé sender mig deres skønne, formfaste
Digte. Det er mig en Ære, naar aandfulde Lærde som Yrjö Hirn eller Werner
35 Söderhjelm beviser mig deres Venskab. Jeg indfører paa mit Livs Vindingsside at
have kendt Albert Edelfelt og at han nærede Hengivenhed for mig. Men jeg kan
ikke opregne Navne; saa mange Finner er der, hvem jeg skylder
Taknemmelighed.

40 Man ønsker i Finland undertiden gode Raad af den Fremmede. Finnerne
trænger ikke til Raad. Raad ægger i Reglen blot deres Stolthed, til hvem de
rettes. Og ingen er stoltere end et helt Folk.

Det Moralske forstaaer sig altid af sig selv. Finland behøver ingen Aand fra
45 Graven og ingen Røst fra Udlandet for at indse den Sandhed, at Enighed gør
stærk og at sønderrivende Partikampe i Farens Stund er af det Onde.

Det Politiske er mindre selvfølgelig. Den taktiske Sans for Øjeblikkets Fordring
er en ren Forstandssag. Politisk gælder det om, uden Hensyn til personlig
50 Forkærlighed at lægge Ledelsen i den Klogestes og aandeligt Stærkestes Hænder.
Her turde ikke blot al Demagogi, men det i Finland saa udprægede Krav og
Hang til gennemført demokratisk Styre være at udskyde og opsætte. Naar et
Folk trues, er der noget, som er vigtigere end Brugen af Stemmeret; det er
Anvendelsen af Statsmandskløgt.

55 Den indre Vanskelighed, hvori De er stedt, er jo ikke enestaaende. I adskillige
Lande som Bøhmen, Ungarn, Galizien er der et Sprogproblem at løse.

England løser det i Canada og Indien. Schweiz har løst det paa hele sit Omraade.
60

Ligesom enkelte Mennesker dyrker den Kunst at suge Gift af alle Planter,
saaledes dyrker enkelte Folkeslag den at forvandle enhver Vanskelighed til en
Ulykke. Hør ikke til dem!

65 Vi kan jo ikke længere være bekendt at løse Problemer med Magt og Vold.

70 Idealerne er nutildags faldne i Unaade; man gør gældende mod Sandheden, at
man ikke kan sige den fulde Sandhed til en Syg, mod Friheden Taabeligheden af
at skænke Ligeberettigelse til en Neger, mod Godheden, at en Hottentot
opfatter enhver Godhed som Svaghed og lønner den blodigt. Det gaar ikke an,
af saadanne Grunde at tabe Idealerne af Syne.

75 Der er en tropisk Væxt, som aldrig har kunnet fæste Rod her i Landet, det er
Trældom.

Der er et Fugleskrig, en vild Musik, som skriger fra Deres Digtning og klinger
gennem Deres Handlinger, det er Kærlighed til Fædrelandet.

80 Der er en Genius, som har kysset denne kolde Jord og frugtbargjort den. Det er
Frihedens vaarlyse Genius.

Kilde

85 Manuskript taget fra Brandes, G. (1920). Taler. København og Kristiania: Nordisk Forlag.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

90 Festtale

Relateret

Georg Brandes' svartale til Helsingfors' Studenter med deres Faner under aaben Himmel
1908

URI

95 <https://www.dansketaler.dk/tale/georg-brandes-tale-i-helsingfors>

100

105